

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14668,Universitas.html>
2022-07-02, 02:02

Universitas

Universitas, wydawnictwo założone w 1981 przez studentów z NZS na Uniwersytecie Wrocławskim. W pierwszym okresie, do XII 1981, Universitas tworzyli studenci Instytutu Nauk Politycznych: Adam Kawalec, Jerzy Landzberg, Aleksander Popiel i Antoni Wójtowicz (przewodniczący), spoza środowiska grafik Tadeusz Kuranda.

W 1981 wydano 8 książek, głównie przedruków z Instytutu Literackiego w Paryżu (literatura piękna, pozycje o tematyce historycznej i politycznej), redagowano i publikowano pismo „Woda na Młyn”, drukowano ulotki strajkowe, kilka nr. „No Więc” (pisma uniwersyteckiego NZS). Druk odbywał się w siedzibie ZR lub w zakładach pracy, m.in. Elwro; książki były składane mechanicznie w drukarniach, rzadziej ręcznie przez osoby z zespołu wydawnictwa; papier był kupowany albo udostępniany przez drukarzy wykonujących usługi dla wydawnictwa. Działalność finansowano ze sprzedaży książek kolportowanych w środowisku akademickim.

Universitas dotknęła jedna duża wpadka: na Politechnice Wrocławskiej skonfiskowano cały nakład książki "Szkice o literaturze emigracyjnej" Marii Danilewicz-Zielińskiej.

Po 13 XII 1981 działalność została przerwana. Do nazwy Universitas powrócili studenci tworzący wydawnictwo uniwersyteckiego NZS 1987-1989; koordynatorem pracy wydawnictwa i twórcą programu był Eugeniusz Dedeszko-Wierciński; współpracownicy: m.in. Grzegorz Schetyna, Kalina Rowińska-Schetyna, Radosław Sidorowicz.

Opublikowano kilkanaście książek (m.in. historyczne, poezję), wydawano pisma związane z NZS UW: „Komunikat” i społeczno-kulturalny „Akces”. Skład, cięcie i druk techniką sitodruku (niektóre nr. „Komunikatu”, okładki książek) odbywały się w wynajętym mieszkaniu przy ul. Zaporoskiej.

Większość pozycji drukowano na tzw. dojściach w państwowych przedsiębiorstwach. W papier zaopatrywano się w drukarniach lub we wrocławskich sklepach papierniczych. Podczas jednego z transportów papieru doszło do zatrzymania studentów współpracujących z wydawnictwem; nie ukarano ich dzięki interwencji samorządu studenckiego (który zaświadczył, że papier przeznaczony był na jego potrzeby).

Universitas był wydawnictwem dochodowym, m.in. dzięki publikowaniu tytułów przydatnych studentom historii. Część pieniędzy przeznaczano na wydanie kolejnej pozycji, resztę oddawano do dyspozycji uniwersyteckiego NZS. Nakład trafiał głównie do studentów UWr (ważnym punktem kolportażu była biblioteka w Instytucie Filologii Polskiej), część rozprowadzano w ośrodkach akademickich poza Wrocławiem.

Universitas w 1981 oraz 1987-1989 współpracował ze strukturami „S”. W drugim okresie wspierały go Solidarność Walcząca i Inicjatywa Wydawnicza Aspekt.

Kamil Dworaczek

[Region Dolny Śląsk, Wrocław](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)